

Havebjerggård

Notmark 19, oprindelige ejendom fra starten af 1600

Havebjerggård 2021

Havebjerggård efter nybygningen

Havebjerggård er det sted, hvor jeg, min far, og generationer af slægten helt tilbage til 1600 tallet har boet.

Min far og bedstefar er født i soveværelset og bragt til verden af en lokal jordemor. Det var før man tog på sygehuset, der skulle fødes. Vi stammer fra en slægt, som drog til Als fra Hessen i Niedersachsen/Tyskland, og slog sig ned i Notmark, Hundslev og Asserballe. Familien fik efternavnet Hess.

Slægten bosatte sig i flere byer, bl.a. også på Hagelmosegård i Asserballe og på Hessgård i Hundslev (Lykkevej 14).

En del af slægten bærer stadig navnet Hess som mellemnavn, bl.a. min bror og far.

Havebjerggård er formodentligt blevet bygget engang i starten af 1700 tallet som stråtækket bindingsværksbyggeri, der var typisk for området.

Der var udsigt til kirken i den ene retning og til lavningen, hvor det tidligere Kropholm borg/slot lå den anden vej.

Der findes en del sagn om stedet. I stalden på Havebjerggård skulle man om natten kunne høre knogler begynder at rasle, for herefter at blive til et hovedløst fæl.

Det hovedløse fæl skulle herefter have rendt rundt i lavningen, hvor Kropholm slot lå.

Føllet forskrækkede folk, der gik på stien mellem Notmark og Almsted.

I slutning af 1800 tallet besluttede de daværende ejere af gården, at der skulle bygges nyt.

I 1899 blev stuehuset bygget, i 1904 stalden, 1910 laden og aftægthuset til den ældre generation i 1914.

Aftægten 2021

Vi ved, at laden (ligesom en række udflyttergårde) blev pillet ned sten for sten for at blive opført en andet sted, i dette tilfælde på adressen Notmark 32, hvor den står den dag i dag. Hvad der skete med de resterende bygninger ved vi desværre ikke, men de kan være blevet flyttet og genopført et andet sted. De to daværende ejere, Anne-Marie Eriksen (født Hess) og Hans Eriksen, må have været inspireret af en ny byggestil i Europa kaldet Jugendstil blandet lidt op med Nationalromantik og med tydelige træk fra renæssancen i Italien.

Loftmaleri i stuen

Deres interesse og tydelige inspiration fra Europa ses bl.a. i postkort fra storbyer i Europa, litteratur fundet på loftet om rejser, filosofi og religion.

Stuehuset blev bygget i 1899 og blev et imponerende byggeri, her var skifertag med mønstre (heriblandt to hjerter), pitch pine (amerikansk fyr) gulve i alle rum og malerier på samtlige vægge og døre.

Vægmaleri

Gulve i gangen, køkken og toilet var sek-skantede fliser i forskellige farver, tydeligt inspireret af gulvet i Notmark Kirke, som har gulve og fliser i de samme farver. Køkkenvægge var Jugendstil fliser med border. Og selvfølgelig befandt der sig et klaver i hjemmet.

Vægmaleri (bord ved loftet)

På loftet af stuehuset befinder der sig et meget flot hejseværk til kornsække på yderloftet. Hvor meget stilarten betød for ejerne ses bl.a. også i valget af interiør, alt fra lamper, fader til brændeovnen er Jugendstil.

Anne-Marie og Hans Eriksen må have været ret velhavende, for udover byggerierne sponsorede de også den store lysekronen i Notmark kirke. Initialer for begge er indgraveret i bunden af lysekronen.

Teknologisk var gården også helt i front - gården fik eget elværk – det bestod af en Deutz dieselmotor, en generator og et helt rum til batterier. Der var elektrisk lys på hele gården.

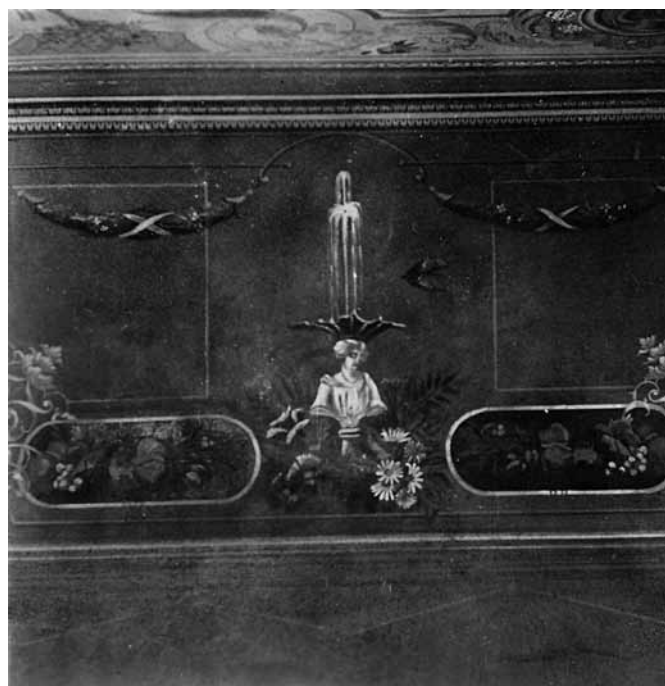
Vindmøller blev placeret ved brønde og pumpe vand ind til stalden – blandt andet ved Rødkilde, som ligger cirka 100 meter ud af Kirkestien til Fynshav.

Hvad der dog gik knap så godt for parret var at få børn – de fik et enkelt som døde 2 uger gammelt.

Der var altså ingen direkte arvinger – og derfor arvede Ernst Jørgensen (Anne Maries familie) gården i 1922, efter han var hjemvendt fra første verdenskrig.

Anne-Marie og Hans Eriksen flyttede ned i aftægten, hvor de døde i henholdsvis 1941 og 1934.

Ernst Jørgensen blev gift med Frieda Jørgensen (født Emma Caroline Hass) fra Tyskland, som havde arbejdet på Glücksborg Slot.

Vægmaleri fra stuen

Gården fortsatte sin udvikling, og der blev tilbygget en svinestald i kampesten, og gården blev til avlscenter for svin. Vandledningerne fra møllerne havde det desværre med at fryse til om vinteren – som bl.a.

bliver beskrevet i et brev, som bliver sendt fra Frieda Jørgensen til hendes søn i 1944, hvor hun udtrykker en voldsom bekymring for forsyningen af vand til dyrene – Ernst Jørgensen er på det tidspunkt død af lungebetændelse, og hun står selv for gården.

Vægmaleri fra stuen

Gården bliver herefter bortforpagtet, indtil den yngste søn kunne overtage.

Ernst og Frieda fik i alt 5 børn – den yngste Ernst (junior) overtog gården i 1950, og blev gift med Martha Schettiger fra Wöhrden i Tyskland og drev til den indtil 1977 med grise, køer, høns, og hvad der ellers hører en bondegård til. Gården var stadig en af de store i området, og der blev investeret i moderne traktorer og maskiner. Martha og Ernst fik 4 børn. Deres ældste Klaus Hess Jørgensen overtog gården i 1978 og blev gift med Marete Frederikke Madsen, som boede på den anden side af vejen. De drev gården med svin, køer osv. indtil midt 90'erne. De tilhørende marker blev herefter bortforpagtet. I alt fik de 5 børn. Deres næsteældste søn overtog gården 2010, og solgte den 2017 videre til mig som ældste søn.

Og hermed slutter i første omgang historien om Havebjerggård – så må vi se, hvad de næste 100 år byder på.

Forfattet af Michael Jørgensen 2021